

OMNIVERSUM

ronduit spectaculair

DOCENTENHANDLEIDING
voortgezet onderwijs

D-DAY

NORMANDY 1944

Inhoud docentenhandleiding voortgezet onderwijs:

Inleiding tot het lesmateriaal <i>D-Day, Normandy 1944</i>	3
Uiteenzetting werkbladen	4
Startactiviteit	4
Kernactiviteit	6
Afsluitende activiteit	7
Bijlagen	8
1. Begrippenlijst	8
2. Brief van Dwight D. Eisenhower (in het Engels en Nederlands)	9
3. Lessuggesties	11
4. Achtergrondinformatie D-Day	12
5. Colofon	12

Inleiding *D-Day Normandy 1944*

Beste docent,

Dit is de docentenhandleiding behorende bij de film *D-Day, Normandy 1944*. Een film die uw leerlingen meeneemt naar wat ook wel het begin van het einde van de Tweede Wereldoorlog wordt genoemd. Op 6 juni 1944 begint één van de grootste militaire operaties ooit: Operatie Overlord (beter bekend als D-Day). De leerlingen ontdekken hoe deze operatie slaagde aan de hand van de vragen waarom, hoe, waar, wanneer en wat. Bij deze operatie is de combinatie van strategie, wetenschap, technologie en menselijke inzet van doorslaggevend invloed. Het lesmateriaal vormt zowel een introductie als een verdieping op dit thema. U kunt het lesmateriaal bijvoorbeeld aansluitend gebruiken bij een reeks lessen over de Tweede Wereldoorlog.

Educatief lesmateriaal *D-Day, Normandy 1944*

Wij bieden u het lesmateriaal *D-Day, Normandy 1944* aan, bestaande uit:

- activiteiten uit de *docentenhandleiding* (voorafgaand aan de film 20 minuten – na afloop van de film 70 minuten): ± 90 minuten,
- *filmvoorstelling D-Day, Normandy 1944*: 45 minuten,
- *combinaties* van film en randprogramma zijn:
 - Optie 1: film (+ lesmateriaal + Bunkermuseum)
 - Optie 2: film en gastles (+lesmateriaal + Bunkermuseum)
 - Optie 3: film en Museon, tentoonstelling Atlantikwall

Voor meer informatie bekijk www.omniversum.nl en/of neem contact op met de reserveringsmedewerker van Omniversum: Marina Rijkerkerk via 070 416 82 00 (tijdens kantooruren) of via info@omniversum.nl.

Opzet van het lesmateriaal

Het lesmateriaal bestaat uit werkbladen met drie activiteiten voor de leerlingen. Hieronder volgt een korte uitleg over de opzet van het lesmateriaal. De toepasbare werkvormen en de juiste antwoorden bij de opdrachten vindt u in deze handleiding.

Startactiviteit: ter voorbereiding op de film luistert u met uw leerlingen naar de beroemde rede van Dwight D. Eisenhower en laat u ze bijbehorende vragen beantwoorden. Daarnaast bekijkt u samen de trailer en geeft u een korte uiteenzetting over de film en het onderwerp.

Kernactiviteit: de leerlingen maken na afloop van de film de kernactiviteit op het werkblad. Deze bestaat uit een opdracht die ingaat op de strategieën en voertuigen die bij Operatie Overlord werden gebruikt.

Afsluitende activiteit: de afsluitende activiteit gaat dieper in op oorlogspropaganda in relatie tot Operatie Overlord. De leerlingen ontwerpen bij deze activiteit een pacifistische poster. Daarop aansluitend gaat u met uw leerlingen in op

enkele thema's uit de film, zoals internationale samenwerking en vrede, aan de hand van een groepsdiscussie.

Kerdoelen

Het lesmateriaal *D-Day, Normandy 1944* heeft raakvlakken met diverse vakken uit het curriculum van de leerlingen, waaronder geschiedenis en maatschappijleer. Het programma sluit daarnaast specifiek aan bij de volgende kerndoelen:

Mens en Maatschappij

Kerdoel 36: De leerling leert betekenisvolle vragen te stellen over maatschappelijke kwesties en verschijnselen, daarover een beargumenteerd standpunt in te nemen en te verdedigen, en daarbij respectvol met kritiek om te gaan.

Kerdoel 37: De leerling leert een kader van tien tijdsvakken te gebruiken om gebeurtenissen, ontwikkelingen en personen in hun tijd te plaatsen. De leerling leert hierbij over kenmerkende aspecten van het volgende tijdvak: tijd van wereldoorlogen (1900-1950).

Kerdoel 47: De leerling leert actuele spanningen en conflicten in de wereld te plaatsen tegen hun achtergrond, en leert daarbij de doorwerking ervan op individuen en samenleving (nationaal, Europees en internationaal), de grote onderlinge afhankelijkheid in de wereld, het belang van mensenrechten en de betekenis van internationale samenwerking te zien.

Doelgroep

Het lesmateriaal is opgezet voor alle niveaus van het voortgezet onderwijs. De start-, kern- en afsluitende activiteit vormen het basisniveau. Daarnaast zijn er verdiepvragen opgenomen die van een hoger niveau zijn dan het basisniveau. Deze zijn speciaal bedoeld voor leerlingen die al meer voorkennis van het onderwerp hebben en kunnen ook uitkomst bieden aan leerlingen die de lesstof al eerder af hebben of die een hoger niveau dan het basisniveau aankunnen. Hierbij wordt specifiek gedacht aan leerlingen van de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Afhankelijk van het niveau van uw groep en de voorkennis die zij van het onderwerp heeft, kunt u zelf beslissen met welk niveau u wilt werken en welke werkvormen u hanteert.

Benodigheden (optioneel)

Computer met internetverbinding (o.a. opdracht 1a), beamer/digibord (o.a. opdracht 1b), werkbladen (alle opdrachten) en tekenmateriaal (opdracht 3a)

Meer informatie

Informatie over de film *D-Day, Normandy 1944*, gastlezingen en praktische informatie zoals het vervoer naar Omniversum, is te vinden op www.omniversum.nl. Bij vragen, opmerkingen of suggesties kunt u contact opnemen met Ingrid de Groot via 070 - 307 34 56 of scholen@omniversum.nl.

Startactiviteit

De startactiviteit dient ter voorbereiding op de film *D-Day, Normandy 1944*. Met deze activiteit activeert u de voorkennis van uw leerlingen.

De startactiviteit bestaat uit de volgende onderdelen:

- Opdracht 1a *Een belangrijke brief* (10 minuten).
- Het bekijken van de trailer van de film *D-Day, Normandy 1944* en nabespreken van opdracht 1a (5 minuten).
- Korte uiteenzetting van de film *D-Day, Normandy 1944* (5 minuten).

Totale duur startactiviteit: ± 20 minuten.

1. Geschiedenis schrijven

1a. Een belangrijke brief

Werkvorm: klassikaal en in tweetallen.

Activiteit: beluisteren van de rede van Dwight D. Eisenhower via www.omniversum.nl en het beantwoorden van bijbehorende vragen.

Duur: 10 minuten (fragment: ± 1:42 minuut, beantwoorden van vragen: 10 minuten).

Luister samen met uw leerlingen naar de rede van Dwight D. Eisenhower. Afhankelijk van het niveau van uw leerlingen kunt u er ook voor kiezen een gedeelte van de rede af te spelen en vervolgens de Nederlandse vertaling voor te lezen. De brief vindt u, in het Engels en als Nederlandse vertaling, in bijlage 2. Voor het maken van de vragen bij 1a kunt u de brief verspreiden onder uw leerlingen. Laat de leerlingen tweetallen vormen en samen de volgende vragen beantwoorden:

a. Over welke periode uit de geschiedenis gaat deze brief? *De Tweede Wereldoorlog, D-Day 6 juni 1944.*

b. Hoelang is dat geleden?

Dat is 70 jaar geleden. De Tweede Wereldoorlog duurde van 1939 tot 1945. Op 1 september 1939 viel Nazi-Duitsland Polen binnen. Vanaf de zomer van 1944 werden grote delen van Europa bevrijd. Echter, voor Nederland kwam de bevrijding pas op 5 mei 1945.

c. Waar zou deze speech over gaan? *De brief van opperbevelhebber Dwight D. Eisenhower is gericht aan de geallieerden. Eisenhower was een Amerikaanse generaal en na de oorlog werd hij president (1953-1961). Hij was de opperbevelhebber van de Geallieerde strijdkrachten in Europa tijdens de Tweede Wereldoorlog. Eisenhower probeerde aan de vooravond van Operatie Overlord, beter bekend als D-Day (Decision Day), met zijn brief de Geallieerde troepen moed in te spreken.*

d. Wie is de vijand? *De asmogendheden, dit waren verschillende landen met als kern Duitsland, Japan en Italië.*

e. Wie zijn de geallieerden? *De landen die vechten tegen het Nazi-regime. Dat zijn onder andere de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Canada en de voormalige Sovjet-Unie.*

f. Waarom trokken de geallieerden ten strijde? *De geallieerden wilden met de militaire Operatie Overlord, de Atlantikwall doorbreken en zo Europa van het Nazi-regime bevrijden. De Atlantikwall waren verdedigingswerken, zoals bunkers, gebouwd door de Duitsers tussen 1941 en 1945.*

g. Hoe trokken de geallieerden ten strijde? *Bij deze grote operatie maakten de geallieerden gebruik van aanvallen vanuit de lucht en het water, ondersteund door het verzet vanaf het vaste land. De enorme aantallen geallieerden, afkomstig uit meer dan twaalf verschillende landen, waren goed getraind voor Operatie Overlord. Ze hadden daarbij ook een grote hoeveelheid munitie en wapens tot hun beschikking.*

1b. De trailer

Werkvorm: klassikaal.

Activiteit: bekijken van de trailer *D-Day, Normandy 1944* via de scholenpagina van www.omniversum.nl.

Duur: 5 minuten (trailer: ± 1,35 minuut, nabespreken vragen opdracht 1a: 5 minuten).

Bekijk samen de trailer van de film. Bespreek vervolgens klassikaal de antwoorden bij vraag 1a na.

Verdiepingsvragen bij de trailer (niet verplicht):

Waarom zou de tekst in de trailer; 'Laten we vandaag de dag diegene niet vergeten, die in Normandië alles voor onze vrijheid gaven'.

Mogelijk antwoord: De tekst slaat op de boodschap van de film: soldaten hebben gevochten voor onze vrijheid. Laten we deze mensen herinneren, maar vooral ook beseffen dat vrede en vrijheid geen vanzelfsprekende begrippen zijn.

Hoe denk je dat een Duitse soldaat D-Day heeft beleefd? Hoe zou hij bijvoorbeeld tegenover het begrip 'vrijheid' uit de tekst hebben gestaan?

Open antwoord. De tekst is geschreven vanuit het standpunt van de geallieerden, terwijl hier het Duitse perspectief wordt bekeken. Mogelijk zal een Duitse soldaat vinden dat de geallieerden geen vrede en vrijheid brachten, maar juist oorlog. Discussieer eventueel klassikaal na over de gegeven antwoorden bij deze vraag.

1c. Korte uiteenzetting van de film *D-Day, Normandy 1944*

Werkvorm: klassikaal.

Activiteit: vertel aan de hand van onderstaande tekst [Over de film *D-Day, Normandy 1944*](#) de leerlingen in het kort iets over de film en het onderwerp.

Duur: 5 minuten.

Over de film *D-Day, Normandy 1944*

Jullie zagen zojuist de trailer van de film *D-Day, Normandy 1944*, de film die we straks gaan bekijken in Omniversum. De film speelt zich af op een beslissend moment in de Tweede Wereldoorlog. Het gaat namelijk om een van de grootste militaire operaties ooit: Operatie Overlord, beter bekend als D-Day (Decision Day, Beslissingsdag). Deze operatie wordt ook wel gezien als het begin van het einde van de Tweede Wereldoorlog en speelt zich af in Normandië. Met deze film ontdekken jullie hoe deze operatie slaagde aan de hand van de vragen waarom, hoe, waar, wanneer en wat.

Let tijdens het kijken van de film op de volgende punten:

- De vijf sleutels tot het succes van deze operatie.
- Welke andere factoren, zoals tactieken en strategieën, deze operatie tot een succes maakten.
- Welke voertuigen, materialen en uitrustingen er tijdens deze operatie werden ingezet.

N.B.: Afhankelijk van het niveau van uw groep en hun voorkennis, kunt u aan de hand van de begrippenlijst (bijlage 1) en de achtergrondinformatie (bijlage 4) dieper op het onderwerp ingaan. Dit is geen verplicht onderdeel. U dient hier rekening mee te houden in uw lestijd.

Kernactiviteit

De kernactiviteit is bedoeld om in te vullen na afloop van de film *D-Day, Normandy 1944*. Met deze activiteit gaat u dieper in op enkele thema's uit de film.

De kernactiviteit bestaat uit de volgende onderdelen:

- Maken van opdracht 2a *Wat en waarvoor?* opdracht 2b *De vijf sleutels tot succes* en opdracht 2c *Tactieken & strategieën* (15 minuten invullen + 15 minuten nabespreken).

Totale duur kernactiviteit: ± 30 minuten.

2. Operatie Overlord

2a. Wat en waarvoor?

Werkvorm: individueel/tweetallen en klassikaal.

Activiteit: maken van de opdracht 2a *Wat en waarvoor?*

Duur: 10 minuten (maken van opdracht: 5 minuten, nabespreken: 5 minuten).

Begrippen	Betekenis
C-47	i. Militair transportvliegtuig dat veel gebruikt werd door de geallieerden
V2	h. Afstandsraket
Radar	g. Wordt gebruikt om bewegingen en objecten op te sporen
Mulberry	f. Tijdelijke haven voor de Normandische kust
Cricket	j. Apparaat om parachutisten te helpen elkaar op land te vinden
Glider	b. Een zweefvliegtuig uitgerust met bemanning of materiaal. Dit vliegtuig werd door een motorisch vliegtuig bijna tot aan zijn einddoel getrokken
Higgins boot	e. Wordt gebruikt voor de amfibische landing
Enigma	c. Duitse coderingsmachine om geheime berichten mee te sturen
Me 262 Messerschmitt	d. Eerste jachtvliegtuig met straalmotor
Window	a. Wolken van metaalfoliereepjes. Ze werden uit vliegtuigen gegooid om radars en andere communicatiesystemen te ontregelen

2b. De vijf sleutels tot succes

Werkvorm: individueel/tweetallen en klassikaal.

Activiteit: maken van de opdracht 2b. *De vijf sleutels tot succes*.

Duur: 10 minuten (maken van opdracht: 5 minuten, nabespreken: 5 minuten).

1. **Liberty Ship** ("Liberty Ship" is de naam die president Roosevelt gaf aan de bijna drieduizend vrachtschepen die in de V.S. werden gebouwd van 1941 tot 1945).

2. **2½ ton Truck** (Een vrachtwagen die in de Tweede Wereldoorlog overal voor werd ingezet).

3. **C-47 "Skytrain"** (Militair transportvliegtuig dat voor allerlei doeleinden werd gebruikt, zoals het vervoeren van troepen en het bezorgen van post).

4. **Bulldozer** (De bulldozer speelde een belangrijke rol in de eerste uren van de landing, het voertuig ruimde onder meer obstakels uit de weg).

5. **Jeep** (Een voertuig dat symbool staat voor de bevrijding van Europa).

2c. Tactieken & strategieën

Werkvorm: individueel/tweetallen en klassikaal.

Activiteit: maken van de opdracht 2c. *Tactieken & strategieën*.

Duur: 10 minuten (maken van opdracht: 5 minuten, nabespreken: 5 minuten).

1. **Locatie:** de stranden van Normandië. De Duitsers verwachtten deze locatie het minst, omdat het een stuk verder van Engeland vandaan lag dan bijvoorbeeld Calais. De kust werd hierdoor minder goed bewaakt.

2. **Tijdstip:** op de ochtend van de landingen zouden de obstakels bij vloed onder water staan en onzichtbaar zijn, terwijl bij eb de te overbruggen afstand te groot zou zijn. Het best kon de aanval dus bij opkomend tij beginnen.

3. **Dag:** in juni 1944 zouden in Normandië de omstandigheden, voor zowel het getij als de maanstand, ideaal zijn tussen de vijfde en de zevende. Op 6 juni 1944 was het volle maan. Zo maakten zowel de parachutisten, als de troepen op zee, optimaal gebruik van deze natuurlijke lichtbron.

4. **Weersomstandigheden:** weersberichten gaven aan dat het zou blijven stormen op Het Kanaal, daardoor verwachtten de Duitsers niet dat de geallieerden zouden aanvallen. Bovendien was het ook nog eens heel mistig die dag, waardoor schepen en vliegtuigen extra moeilijk zichtbaar waren.

Eventuele verdiepingsvraag (niet verplicht):

Wat vind jij de slimste tactiek of strategie van de geallieerden en waarom? Je mag ook een ander voorbeeld noemen dan je bij 2c hebt opgeschreven.

Je kunt bijvoorbeeld denken aan (1) de misleidingstactieken van de geallieerden, zoals opzettelijk verkeerde berichten over landingen en schijnlegers naar buiten toe communiceren, (2) het afwerpen van metaalfoliereepjes om radars te verstoren en (3) het bemoeilijken van de communicatie en logistiek van het Duitse leger.

Afsluitende activiteit

De afsluitende activiteit bestaat uit de volgende onderdelen:

- Opdracht 3a Geschikt/ Ongeschikt? (25 minuten).
- Opdracht 3b Oorlog & vrede (15 minuten).

Totale duur afsluitende activiteit: ± 40 minuten.

3. Toen & nu

3a. Geschikt/ Ongeschikt?!

Werkvorm: **individueel en klassikaal.**

Activiteit: **bekijken van een reclamespotje van de Koninklijke Landmacht via www.omniversum.nl en het ontwerpen van een pacifistische poster.**

Duur: **25 minuten (ontwerpen: 20 minuten, nabespreken: 5 minuten).**

Als introductie op de opdracht kunt u de leerlingen een reclamespotje van de Koninklijke Landmacht laten zien (niet verplicht).

Bij deze opdracht gaan de leerlingen hun eigen pacifistische poster ontwerpen. Laat ze eerst het blokje tekst (*Wervingsposters*) lezen bij de opdracht. Afhankelijk van het niveau van uw klas kunt u van tevoren de vier voorbeeldaффiches klassikaal bespreken. Wat valt ze op als ze de posters van toen met nu vergelijken? Hoe wordt er bijvoorbeeld gebruik gemaakt van rolverdeling, symbo-

len, kleuren en tekst? Leg uit dat er op posters van toen vaak sterke, jonge mannen en vrouwen staan afgebeeld, de boodschap meestal kort en helder is en er bijvoorbeeld gebruik wordt gemaakt van de kleuren rood en zwart. Ook bij hedendaagse wervingsposters zie je dit soort sterke beeldtaal nog regelmatig terugkomen.

Laat de leerlingen hun eigen poster ontwerpen. Bespreek klassikaal na hoe de leerlingen rekening hebben gehouden met bijvoorbeeld symboliek, kleurgebruik, aanspreken van de doelgroep, de boodschap etc. Wat zijn de verschillen en overeenkomsten met de voorbeeldposters en hoe komt dat? In de ontwerpen zouden de leerlingen bijvoorbeeld leeftijdsgenoten of presidenten kunnen aanspreken. Verder zouden ze gebruik kunnen maken van de kleuren wit en blauw, symbolen als een vredesteken, regenboog of duif en woorden als vrede, vrijheid en gelijkheid. Daag de leerlingen uit om ook een (nog) niet bestaand symbool te bedenken.

3b. Oorlog & vrede

Werkvorm: **klassikaal.**

Activiteit: **de leerlingen discussiëren klassikaal over de film en het thema na, aan de hand van 8 vragen.**

Duur: **15 minuten.**

Laat de leerlingen de vragen op het werkblad lezen. Bespreek vervolgens klassikaal de onderstaande vragen:

1. **Waarom denk je dat deze film gemaakt is?**
2. **Bij opdracht 3a zag je wervingsposters van het leger. Zou jij je aangesproken voelen om mee te doen aan een oorlog en waarom?**
3. **Nederland kende vroeger de dienstplicht. Is het goed dat die is afgeschaft of zou de dienstplicht opnieuw moeten worden ingevoerd?**
4. **Stel dat er in Nederland een oorlog uit zou breken. Vind je dat de overheid mensen dan kan verplichten om het leger in te gaan?**
5. **Bij D-Day werkten allerlei landen samen. Als je dat vergelijkt met nu, kun je dan voorbeelden bedenken van landen die bij een oorlog samenwerken?**
6. **Vind je dat een land in oorlog hulp moet ontvangen uit andere landen? Of moet zo'n land een oorlog zelf oplossen?**
7. **De Tweede Wereldoorlog is ruim 70 jaar geleden afgelopen. Vind je dat we deze oorlog moeten blijven herdenken?**
8. **Wat betekenen vrijheid en vrede voor jou?**

Open vragen.

Bijlagen

1. Begrippenlijst

Het doornemen van de begrippenlijst voorafgaand aan de film is niet verplicht, maar wordt wel sterk aangeraden. Houd hier rekening mee in uw lestijd. Afhankelijk van het niveau en de voorkennis van uw klas kunt u meer of minder tijd voor dit onderdeel uittrekken. Zet de begrippenlijst op het (digi-) bord, neem klassikaal de begrippen door en licht ze toe.

Atlantikwall: verdedigingswerken, zoals bunkers, gebouwd door de Duitsers tussen 1941 en 1945. De Atlantikwall liep langs de Noorse, Deense, Duitse, Nederlandse, Belgische en Franse westkust.

Asmogendheden: de asmogendheden, ook wel de as genoemd, vormden voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog een alliantie, waarvan de kern bestond uit Duitsland, Italië en Japan.

Artillerie: het wapen dat vuursteun geeft aan de eigen troepen.

Bruggenhoofd: een veroverd stuk land waar een (natuurlijke) hindernis is overwonnen, zoals bij een strand of rivier. Dit vormt vaak de uitvalsbasis voor verdere aanvallen.

Divisie: onderdeel van soldaten binnen het landleger.

Dieppe: Franse kustplaats waar in 1942 een proeflanding door de Canadezen plaatsvond. Het doel van de geallieerden was om een landing vanuit zee te testen en te kijken hoe het Duitse leger erop zou reageren. Bij deze landing werd meer dan de helft van de 6000 Canadezen gedood, verwond of gevangengenomen.

Fortificaties: versterkte verdedigingswerken, bestaande uit een netwerk van bunkers. Vaak bestonden deze fortificaties uit geschuts-, observatie- en commandobunkers. Deze bunkers werden met loopgraven en tunnels met elkaar verbonden.

Geallieerden: de landen die samen tegen Duitsland, Italië, Japan en hun bondgenoten vochten. De belangrijkste geallieerden waren de Verenigde Staten, Canada, Groot-Brittannië en de Sovjet Unie.

2. Brief van Dwight D. Eisenhower

(In het Engels en Nederlands)

Originele tekst

SUPREME HEADQUARTERS
ALLIED EXPEDITIONARY FORCE

Soldiers, Sailors and Airmen of the Allied Expeditionary Force!

You are about to embark upon the Great Crusade, toward which we have striven these many months. The eyes of the world are upon you. The hopes and prayers of liberty-loving people everywhere march with you. In company with our brave Allies and brothers-in-arms on other Fronts, you will bring about the destruction of the German war machine, the elimination of Nazi tyranny over the oppressed peoples of Europe, and security for ourselves in a free world.

Your task will not be an easy one. Your enemy is well trained, well equipped and battle-hardened. He will fight savagely.

But this is the year 1944! Much has happened since the Nazi triumphs of 1940-41. The United Nations have inflicted upon the Germans great defeats, in open battle, man-to-man. Our air offensive has seriously reduced their strength in the air and their capacity to wage war on the ground. Our Home Fronts have given us an overwhelming superiority in weapons and munitions of war, and placed at our disposal great reserves of trained fighting men. The tide has turned! The free men of the world are marching together to Victory!

I have full confidence in your courage, devotion to duty and skill in battle. We will accept nothing less than full Victory!

Good Luck! And let us all beseech the blessing of Almighty God upon this great and noble undertaking.

Dwight D. Eisenhower

OPPERBEVELHEBBER

GEALLIEERD EXPEDITIELEGER

Soldaten, matrozen en vliegeniers van het geallieerde expeditieleger!

U staat op het punt om zich te begeven op de grote operatie, waarnaar wij deze vele maanden hebben toegeleefd. De ogen van de wereld zijn op u gericht. De hoop en de gebeden van vrijheidlievende mensen van overal, strijden met u mee. Samen met onze moedige bondgenoten en wapenbroeders op andere fronten, zult u de Duitse oorlogsmachine vernietigen, de nazi-tirannie over de onderdrukte Europese volkeren verdrijven en een stabiele toekomst in een veilige wereld voor onszelf waarborgen.

Uw taak is niet eenvoudig. Uw vijand is goed getraind, goed uitgerust en gehard door strijd. Hij zal zich verzetten als een wilde.

Echter is dit 1944! Er is veel gebeurd sinds de nazi-triumpfen van 1940-41. De geallieerde landen hebben de Duitsers grote nederlagen toegebracht in veldslagen, man tegen man.

Ons luchtoffensief heeft hun sterkte in de lucht en hun capaciteit om oorlog te voeren op de grond aanzienlijk verminderd. Ons thuisfront heeft ons een overweldigende hoeveelheid oorlogswapens en -munitie gegeven, en grote volume aan getrainde, gevechtssklare mannen tot onze beschikking gesteld. Het tij is gekeerd! De vrije mannen van de wereld marcheren samen naar de Overwinning!

Ik heb volledig vertrouwen in uw moed, toewijding aan uw plicht en vaardigheid in de strijd. Wij zullen niets minder dan een volledige overwinning accepteren!

Succes! En laat ons tesamen bidden voor de zegen van de almachtige God gedurende deze grootse en nobele operatie.

Dwight D. Eisenhower

3. Lessuggesties

Literatuur

- *De Tweede Wereldoorlog* –Simon Adams.
- *Het begin van de bevrijding: D-Day* – Colin Hynson.

Beeldmateriaal

- *Enigma* (2001), vanaf 12 jaar.
- *De langste dag* (2014). In *De Langste dag* van BNN starten dertig Nederlandse jongeren een loodzware training, zodat zij D-Day kunnen herbeleven.
- Serie NPS *De oorlog* (2009), aflevering 6.
- *Saving private Ryan* (1998). Film over de invasie op D-Day (geschiedt vanaf 16 jaar).
- *Band of Brothers* (2001). Serie over de Easy Company, een legereenheid van het 506e Regiment van de 101st Airborne Division van het Amerikaanse leger. Deze legereenheid werd in de vroege morgen van D-Day boven Frankrijk gedropt (geschiedt vanaf 16 jaar).

Overig

- Website Atlantikwall: <http://www.geschiedenisvanzuid-holland.nl/atlantikwall> (Informatie over de Atlantikwall in Nederland, inclusief een fietsroute).
- Website Nationaal Comité 4/5 mei: www.4en5mei.nl (Website met educatief lesmateriaal over oorlog en vrede).
- Het Landelijk Steunpunt Gast sprekers WO II-Heden: www.steunpuntgastsprekers.nl (Gast sprekers van het Landelijk Steunpunt WO II-Heden vertellen hun persoonlijk verhaal over de Tweede Wereldoorlog of recente conflicten en vredesmissies).
- The Hague Peace App met informatie en routes in de omgeving van Omniversum.
- Website van BBC ONE: <http://www.bbc.co.uk/programmes/p0201qc7> (D-Day 70 jaar)

Musea

Stichting Atlantikwall Museum Scheveningen – Den Haag
Atlantikwall museum – Noordwijk
Atlantikwall-museum – Hoek van Holland
Het Bevrijdingsmuseum - Groesbeek
Bunkermuseum Scheveningen – Den Haag
Oorlogsmuseum – Overloon
Het Haags Historisch museum (Tweede Wereldoorlog zaal) – Den Haag
Museon – Den Haag
Prodemos – Den Haag

Lesideeën

- **Internetopdracht:** laat de leerlingen onderzoek doen naar de vraag: waarom landden de geallieerden voor de kust van Normandië en niet voor de kust van Nederland?
- **Ontwerpopdracht:** laat de leerlingen een voertuig ontwerpen die in geval van een oorlog kan worden ingezet om Nederland te verdedigen. Ze kunnen ter inspiratie gebruikmaken van de eigenschappen van de 'vijf sleutels' tot het succes (Operatie Overlord).
- **Internetopdracht:** laat de leerlingen in kaart brengen waar de Atlantikwall zich bevond en wat daar in Nederland nog van terug te vinden is.

4. Achtergrondinformatie D-Day

Het belang van Operatie Overlord

In mei 1943 proberen de geallieerden Hitler en de Asmogendheden te stoppen, door een tweede front aan de westzijde van Europa te beginnen. De geallieerde troepen, geleid door generaal Eisenhower, hebben slechts enkele maanden om deze grote operatie, genaamd Overlord, te organiseren. Deze operatie moet ervoor zorgen dat Hitler's Atlantikwall doorbroken wordt en het zal leiden tot de strijd om Normandië.

Een gigantische voorbereiding, een goed bewaard geheim

Dankzij de enorme industriële groei, kunnen de V.S. en haar bondgenoten in korte tijd miljoenen soldaten op de been brengen, evenals duizenden boten en vliegtuigen en miljoenen tonnen aan voorraden. Allemaal ter voorbereiding op de landing voor de kust van Normandië. De keuze van deze locatie is een goed bewaard geheim, doordat de Duitsers telkens worden misleid met valse operaties.

D-Day: het doorbreken van de Atlantikwall

Met een groot offensief steekt de armada op 5 juni 1944 de oceaan over. Bij zonsopkomst op 6 juni, D-Day, Normandy 1944, begint de eerste landing van meer dan 130.000 man. Hoewel er ontzettend veel levens verloren gaan, is de landing een succes, tegen de avond hebben de geallieerden de Atlantikwall doorbroken.

De slag om Normandië

Na de landing begint de slag om Normandië. Militaire en burgerslachtoffers lopen tegen de tienduizenden maar, na stevige gevechten, komt in augustus de slag tot een einde. De geallieerden bevrijden Parijs op 25 augustus 1944. Dankzij Operatie Overlord krijgen de geallieerden de overhand in de Tweede Wereldoorlog. Het duurt nog een jaar voordat de Nazi's overwonnen zullen worden en er vrede heerst.

Atlantikwall in Nederland

In Nederland zijn er op heel wat plekken sporen terug te vinden van de Atlantikwall. Deze verdedigingslinie langs 4000 kilometer kustlijn, werd door Duitse bezetters aangelegd in bezet gebied, ter voorkoming van een geallieerde invasie. Duizenden bunkers, obstakels en afweergeschut, met name bij havens en zeemondingen, vormden samen de Atlantikwall.

OMNIVERSUM

www.omniversum.nl **ronduit spectaculair**

Educatieprogramma *D-Day, Normandy 1944*

Samengesteld door:

Annabelle Zegers - Educatie (freelance)
Ingrid de Groot - Omniversum

Redactie:

Jennifer de Haas-Keijzer - Omniversum

Vormgeving:

www.puurrood.nl

Met dank aan:

3D Entertainment Distribution Ltd.